

GELECEKTEKİ / ANLIK SONUÇLARI ÖNEMSEME, KİŞİLİK ÖZELLİĞİNİN KREDİ KULLANMA TERCİHLERİ İLE İLİŞKİSİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Yrd.Doç.Dr. Hüseyin DALĞAR

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Bucak Zeliha Tolunay Uyg. Tek.
ve İŞl. Y.O.

hdalgar@mehmetakif.edu.tr

Ars.Gör. Ali Murat ALPARSLAN

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Bucak Zeliha Tolunay Uyg. Tek.
ve İŞl. Y.O.

alimurat@mehmetakif.edu.tr

Ars.Gör. Ömer BİNİCİ

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Bucak Zeliha Tolunay Uyg. Tek.
ve İŞl. Y.O.

omerbinici@mehmetakif.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, yerli literatürde üzerinde oldukça yeni çalışılan bir kişilik özelliği olan gelecekteki sonuçları önemseme / anlık sonuçlara önemseme eğiliminin bireylerin kredi kullanma tercihlerini etkileyip etkilemediğini tespit edebilmektir. Bu amaç kapsamında bireylerin daha önce kredi kullanıp kullanmadıkları, yakın zamanda kredi kullanmayı düşünüp düşünmedikleri, kredi kullanma amaçları ve kredi kullanırken tercih ettikleri vadeler sorgulanmıştır. Daha sonra bu bulguların ilgili kişilik özelliği ile ilişkili olup olmadığı yapılan ki-kare analizi ile belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın sonuçları, bahsedilen kredi kullanma tercihlerinin gelecekteki sonuçları önemseme ve anlık sonuçları önemseme kişilik özellikleri ile kurulan hipotezler yönünde anlamlı ilişkilerinin olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Kişilik, Gelecekteki/Anlık Sonuçları Önemsene, Kredi Kullanımı.*

AN INVESTIGATION AIMING AT THE RELATIONSHIP BETWEEN PREFERENCE OF CREDIT USAGE AND CONSIDERATION OF FUTURE / IMMEDIATE CONSEQUENCES AS PERSONALITY TRAITS

ABSTRACT

This study aims at determining whether the tendency to consider future or immediate consequences, which is rather a new subject in local literature, influences individuals' preferences to use credits. For this purpose, it was attempted to examine whether individuals used credit before, considered taking a bank loan in the near future, the purposes of credit usage and the terms they preferred when using credits. Afterwards, whether these findings are related with the relevant personality trait was tried to be determined by using Chi square analysis. The results of the research show that there is a significant relationship between credit usage preferences and the consideration of future consequences or immediate consequences according to the set hypotheses.

Keywords: *Personality, Consideration Of Future/Immediate Consequences, Credit Usage.*

1. GİRİŞ

Kavramsal olarak kredi “Gelecek ödemeleri vaat ederek mal, hizmet veya para temin edilmesidir”. Kredi kullanımı giderek toplumlarda sosyal olarak kabul edilmiş ve tüketiciler tarafından kredi anlaşmalarına da duyulan güven artmıştır. Kredi kullanımı artık sadece kişinin geleceğine olan yatırımı değildir. Aynı zamanda lüks mallar, arabalar, tatiller ve diğer hizmetler içinde kullanılabilir ve ulaşılabilir olduğu düşünülmektedir (Kamleitner ve Kirchler, 2006a:268). Geleneksel ev kredisi, taşıt kredisi ve diğer tüketici kredileri uygulamalarına ek olarak internet bankacılığında ve mobil telefonlar ile sağlanan günlük krediler, nakit avans kredileri, yeni kredi formlarının oluşmasıyla bireysel kredilerin hacmi büyümüştür (Autio vd., 2009:407).

Borç davranışlarının 20. yüzyılda önemli ölçüde değiştiği yönünde genel bir görüş söz konusudur. Bu değişim borca duyulan nefretin; kredinin, modern tüketici toplumunun bir parçası olduğunu kabul etmesine dönüşmesi şeklinde açıklanabilir. Bu anlamda “borçlanma kültürünün” gelişimi göz ardı edilemez bir durum haline gelmiştir (Roberts ve Jones, 2001:214). Kendini post modern addeden toplumlar bağımlılık yapan tüketimin artmasını desteklemektedir ki buda kredi kullanımının daha da artırmasına sebep olmaktadır. İnsanların harcamalarındaki eğilimler çoğunlukla kredi ve nakit ödemeleri ile gerçekleşir. Kredi kullanma eğilimi gittikçe nakde göre daha da yükselmeye devam etmektedir. (Kamleitner ve Kirchler, 2006a:268).

Harcama ile nakit biriktirmek uyumsuz olarak görülse de, insanların biriktirecekleri nakitler ile elde etmek istedikleri emtia veya hizmetleri, kredi kullanarak elde etmeleri kredi kullanımlarının artmasının bir açıklaması olabilmektedir (Kirchler vd., 2008:529).

Kredi kararı verilirken insanların kendi bakış açılarına göre önem verdikleri unsurlar vardır. Bu unsurlardan en önemli olan belirlenen faiz oranıdır. Tüketici kredisi piyasasındaki faiz rekabeti ve devlet ekonomileri faiz oranlarını belirleyici konumdadır (Li vd., 2006:775). Mantıklı düşünen veya mantığını değil de kişisel anlık tatminlerini harcamasına yansıtan bireylerin, her ikisinin de kredi kararını vermekte faiz oranı, peşinat, kredi süresi, kredi masrafları, bugünkü sahip oldukları varlıkları, mevcut borç yükleri ve yatırım fırsatları borçlanma eğilimleri ve davranışlarında belirleyicidir (Wonder vd., 2008:250).

Diğer taraftan insanların zihinsel bir muhasebe bakış açısı bulunmaktadır. Bu noktada insanlar kredi opsiyonlarına ve toplam veya devam eden bütçe hesaplarına göre karar verirler. Bütçe hesabındaki temel düşünce aylık ödeme miktarları ve kredinin süresi boyunca kaç periyod süreceğidir. Toplam hesap modelinde ise toplam maliyet önemlidir (Ranyard vd., 2006:574). Zihinsel muhasebe teorisi, tüketicilere her zaman olası en kısa vadeli krediyi, bugünkü değer düşüncesi ve yetersiz tasarruf durumlarında çıktılara göre hareket etmeyi tavsiye etmez ancak faydalı ömründen daha uzun vadeli kredilerden kaçınmayı tavsiye eder (Wonder vd., 2008:249). Tüketiciler hem kaynaklarını hem de bu kaynakların kullanımlarını zihinsel bütçe ve hesaplarında değerlendirirler. Bu değerlendirmeleri, kaynaklarını ya eğlence gibi kişisel tatminleri için kullanmalarına ya da finansal olarak kendini daha koruyucu davranışları göstermelerine sebep olabilecektir. Böylece zihinsel değerlendirme kişinin kendi finans

ve finansman kurallarını belirlemesi ve kendini kontrol edebilmesini sağlamaktadır (Kamleitner ve Kirchler, 2006b:282).

Prelec ve Loewenstein (1998) modellerini zihinsel muhasebe için uygulamışlardır. Buna göre bir malın tüketiminden meydana gelen tatmin ona yapılan gelecek ödemelerle düşer. Yapılan ödemelerin yarattığı zararlar ise gelecekte ödemeleri yapılacak ürünlerin alımlarını azaltır. Şimdiki ödemelerden gelecekteki ödeme eğilimlerine odaklanma, Prelec ve Loewenstein'in zihinsel muhasebe teorisi ile açıklanır (Wonder vd., 2008:247). Bu bağlamda düşünüldüğünde zihinsel muhasebe anlayışı, bireylerin gelecek odaklı düşünmeleri, yaşamaları ve harcamalarını teşvik etmektedir. Karşılıklı etkileşim içinde olduğu düşünülen gelecekteki sonuçları önemseme kişilik özelliği ve zihinsel muhasebe bakış açısı birbirini etkileyebilmektedir.

2. KREDİ KULLANIMI VE KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİ İLİŞKİLENDİREN ARAŞTIRMALAR

Batı ülkelerinde tüketici kredisi kullanımı arttıkça kredi kullanımı ve kredi kullanıcıları üzerinde yapılan araştırmalar da buna bağlı olarak artmıştır. Kredi kartı kullanıcılarının karakterleri ile ilgili yapılan birçok araştırmaya rağmen, kişilerin krediler ile ilgili algıları ve kişiliklerin kredi kullanımlarına yansımaları açık bir şekilde ortaya konamamıştır. Özellikle kredi kullanımının uzun vadedeki etkileri, kredi kullanımının tüketici algısı ile ilişkisi, tüketici davranışı üzerindeki etkileri çoğunlukla göz ardı edilmiştir (Kamleitner ve Kirchler, 2006b:281).

Yapılan araştırmalarda, demografik faktörler (cinsiyet, eğitim, yaş) ile kredi kullanımlarının ilişkileri saptamasına rağmen, karakteristik özellikler açısından kesin bir bulguya ulaşılmamıştır (Norvilitis vd., 2006:1398). Demografik verilerde ki saptamalar bayanların erkeklerden daha çok para koruma eğilimi içinde olmaları (Henry vd., 2001), insanların eğitimleri arttıkça daha çok para harcama eğilimlerinde olduğu (Boddington ve Kemp, 1999) ve insanların yaşları arttıkça para koruma eğilimlerinin arttığı şeklindedir (Davies ve Lea, 1995).

Kişilik özelliklerini borçlanma davranışları ile ilişkilendiren bir araştırmada; içsel faktörler odaklı/dışsal faktörler odaklı kişilik özelliği ile borçlanma durumu arasında çok zayıf ilişkinin bulunduğu belirtilmiştir (Norvilitis vd, 2006:1398). Ancak bunun yanında yüksek içsel kontrole sahip insanların düşük borçlara sahip olduğu ifade edilmiştir. Bir başka karakteristik özellik olan bireyin kendine güveni ile borçlanma durumunu inceleyen bir araştırmada da borçlanma ile kendine güven arasında belirgin bir ilişkinin bulunmadığı ifade edilmiştir (Livingstone ve Lunt, 1992; Baumeister, 2002).

Çalışan orta gelirli tüketiciler için kredi borçlarının, kullanıldığı yatırım gelir getirdiği sürece gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanında acil durumlarda ve düşük gelirli insanların temel yaşam giderlerini sağlamalarında bireysel krediler kullanılması gerekli olabilecektir. Ancak insanların mali kaynaklarını yönetmekteki becerilerinin eksikliği, kumar ve alışveriş hastalığı, günlük veya anlık arzularının tatminlerine önem vermeleri gibi kişisel tüketim davranışları kredilerini ödeme güçlüğü yaratmaktadır (Autio vd., 2009:408).

3. GELECEKTEKİ SONUÇLARI ÖNEMSEME / ANLIK SONUÇLARI ÖNEMSEME KİŞİLİK YAPISI

Bireylerin gelecekteki sonuçları önemseme özelliği; insanların mevcut davranışları ile ilgili niyetlerinin ve tutumlarının oluşumunu ve davranışlarına yol gösterecek olan bilgilerinin işlenmesinde yol gösterici bir kişilik özelliği olarak ifade edilmektedir (Orbell vd., 2004:389). Bireysel davranışların ve kişinin motivasyonunun hangi düzeyde “gelecekteki muhtemel sonuçları dikkate alma” özelliğinden etkilendiği uzun yıllar boyunca psikoloji alanında üzerine çalışılmış bir konudur. Stratham ve arkadaşları tarafından kişisel bir farklılık olarak ifade edilen gelecekteki sonuçları önemseme kişilik özelliği; insanların mevcut davranışlarının uzak zamandaki muhtemel sonuçlarını ne ölçüde düşündüklerini ve bu sonuçlardan ne ölçüde etkilendikleri ile ilgili kişisel ve psikolojik bir özellik olarak tanımlamışlardır (Stratham vd., 1994:743). Bu bağlamda “gelecekteki muhtemel sonuçları önemseme” özelliği düşük düzeyde olan insanlar ise eylemlerinin anlık sonuçlarını, uzun vadedeki sonuçlarından daha fazla önemserler (Joireman vd., 2010:159).

Kişilerin gelecekteki sonuçları önemseme kişilik özelliğindeki bireysel farklılıkların, tüketim davranışlarında da farklılık oluşturacağı oldukça muhtemel bir durum olarak ifade edilmesine rağmen gelecekteki sonuçları önemseme özelliğinin finansal kararlar üzerine etkisini araştıran veya inceleyen oldukça sınırlı çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan olan Joireman, ve arkadaşlarının çalışmaları (2005) gelecekteki sonuçları önemseme özellikli kişiler dürtüsel veya fevri tüketim davranışlarını daha az göstermekte, çoğunlukla mali açıdan daha sorumlu, ileriye dönük varsayımları ve beklenmedik durumları göz önünde bulunduran bir tüketim davranışı göstermektedir (Joireman vd., 2005:1166-1167).

Kişilerin bu özelliklerinin cinsiyete, eğitim düzeylerine, yaşlarına ve gelirlerine göre değişim gösterebileceği üzerine yapılan bir araştırmada ise cinsiyetin, yaşın ve gelirin gelecekteki sonuçları önemseme özelliğinin farklılaşmasında önemli değişkenlerden olmadığı ancak eğitimin önemli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Zimbardo vd., 1997:1019-1020).

Bireyin gelecekteki sonuçları önemseme özelliğini ölçmek adına Stratham tarafından hazırlanan ölçek 1993’den beri her yıl yapılan Hollanda Merkez Bankası Ev araştırması denilen ve Hollanda halkının para harcama davranışını inceleyen bir araştırmaya eklenmiştir. Bu çalışma değişik psikolojik değişkenleri birbirine bağlamak için tasarlanmış ve finansal davranışlara ilişkin bilgiler edinmeyi amaçlamaktadır (Nyhus, 1996). Anlık Sonuçları Önemsene/Gelecekteki Sonuçları Önemsene Kişilik Yapısı ölçeği para harcama davranışını açıklayan psikolojik değişkenleri içeren bir modül içerisinde yer almış ve 1996’dan 2006’ya kadar ölçülmüştür. Bu çalışmadaki psikolojik değişken de bireylerin gelecekteki sonuçları önemseme özelliğidir. Bu özelliğin para harcama davranışı ile ilişkilendirilmesi akademik anlamda da kabul görmüş ve bu özelliği ölçen ölçeğin bilimselliği kabul edilmiştir (Toepoel, 2010:951).

Joireman ve arkadaşları (2010), insanların kendi mevcut kaynaklarınca yaşamayı veya harcamayı benimsemeyip, ileriye düşünmeden anlık arzu ve tatminlerini gidermek için harcamayı tercih etmelerinin kredi borçlarını arttırdığını belirten bir araştırma yapmıştır (Joireman vd., 2010:172). Mevcut durumun ve bireyin özelliğine göre

gelecekteki sonuçların önemi değişebilir. Araştırmalar insan davranışlarının gelecekteki sonuçlarına önem verme/anlık sonuçlara önem verme açısından farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Joireman vd., 2001: 136). Bu bağlamda çalışmamızda bireysel kredi kullanımında, gelecekteki sonuçları önemseme veya anlık sonuçları önemseme kişilik yapısı açısından insanların kredi kullanma eğilimlerinin farklılaşp farklılaşmadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmada Stharman'ın 12 ifadeden oluşan Gelecekteki Sonuçları Önemseme (Consideration Future Consequences (CFC)) ölçeği kullanılmıştır. 12 ifadelik bu ölçeğin ilk 5 sorusu gelecek sonuçları önemseme üzerine, diğer 7 sorusu ise anlık sonuçları önemseme üzerine oluşturulmuştur. Petrocelli (2003) de bu ölçek yapısının yapısal geçerliliğini sınamış ve gelecek sonuçlar ve anlık sonuçlar olarak iki faktörde oluşturulmasını yapısal eşitlik modeli analiz sonuçlarına göre önermiştir. Ancak her iki araştırmacı da verilerin analiz sürecinde anlık sonuçları önemseme faktöründeki ifadeleri ters soru olarak düşünmüş ve analiz sürecinde bu soruların puanlarını ters yönde çevirerek, bireylerin gelecek sonuçları önemseme düzeylerini ölçme yoluna gitmişlerdir. Cevaplayıcılardan, ölçeği oluşturulan ifadelerin kendi karakterlerini gösterme düzeyini 1-5 arasında puanlar vererek değerlendirmeleri istenmiştir. Böylece 12 ifadelik ölçek 12-60 puan arasındaki puanlara sahip olan anketler haline dönüştürülmüştür. Bu puanlamaların ortalaması alınmış ve bir orta değer belirlenmiştir. Bu orta değer altındaki puana sahip olan anketler 1 (anlık sonuçları önemseyen kişilik yapısı), üstünde puana sahip olan anketler 2 (gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik yapısı) olarak belirtilmiştir.

Araştırmada ilgili kişilik yapısı ile ilişkilendirilmesi varsayılan diğer bir konu ise bireylerin kredi kullanma tercihleridir. Bu kapsamda ilgili alanda uzman akademisyenler ve daha önce yapılmış araştırma yapılarından da faydalanılarak bireylerin, bireysel kredi kullanmadaki tercihlerine dair sorular yöneltilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen kişilerin kredi kullanıp kullanmadıkları, yakın zamanda kullanmayı düşünüp düşünmedikleri, kredi kullanma amacı (yatırım, tüketim, tatil vb.) ve kredi kullanırken tercih ettiği vade yapısı sorgulanmıştır.

Araştırmanın hipotezleri bireylerin kredi kullanmadaki tercihlerinin ilgili kişilik özelliğine göre değişip değişmediğini tespit edebilmek amacıyla yönelik olarak oluşturulmuştur. Bu konuyla ilgili literatürde yapılmış çalışmaların çoğunda kişilik özelliklerinin kredi kullanma tercihlerinde çok fazla rol oynamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Gelecekteki Sonuçları Önemseme ve Anlık Sonuçları Önemseme kişilik yapısının, bireylerin kredi kullanma tercihlerinde etkili olabileceği rasyonel bir mantıkla söylenebilmektedir. Bu tespiti bilimsel anlamda yapabilmek için istatistiksel açıdan da değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda araştırmada aşağıdaki hipotezler sınanmıştır.

H1: Gelecekteki Sonuçları Önemseyen kişilik yapısı ile Anlık Sonuçları Önemseyen kişilik yapısı arasında daha önce bireysel kredi kullanıp kullanmama açısından farklılık söz konusudur.

H2: Gelecekteki Sonuçlara Önemseyen kişilik yapısı ile Anlık Sonuçları Önemseyen kişilik yapısı arasında yakın zamanda bireysel kredi kullanmayı düşünme açısından farklılık söz konusudur.

H3: Gelecekteki Sonuçlara Önemseyen kişilik yapısı ile Anlık Sonuçları Önemseyen kişilik yapısı arasında bireysel kredi kullanma amaçları açısından farklılık söz konusudur.

H4: Gelecekteki Sonuçlara Önemseyen kişilik yapısı ile Anlık Sonuçları Önemseyen kişilik yapısı arasında vade tercihleri açısından farklılık söz konusudur.

Araştırmada elde edilen verilerin analiz sürecinde ise, gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik yapısı ve anlık sonuçları önemseyen kişilik yapısı şeklinde iki grup meydana getirilmiştir. Bu iki grup kişilik yapısının, bireysel kredi kullanım tercihlerini farklılaştırıp farklılaşmadığını ilgili örneklem bazında tespit edebilmek araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Burdur ilinde faaliyet gösteren ticari bankalara tesadüfi olarak seçilen bir dönemde herhangi bir nedenle işlem yapmak için gelen 260 kişiyle anket yapılmıştır. Anketler verilerinin daha sağlıklı ve güvenilir olması düşüncesiyle bizzat bankaların müşteri temsilcileri tarafından cevaplayıcılara anlatılmak suretiyle uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarının analizinde ise istatistiksel analiz yöntemlerinden Ki-Kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Bu analiz iki değişken arasındaki ilişkiyi ölçmeye yönelik isimsel (nominal) veriler arasında yapılabilen parametrik olmayan bir test olması sebebi ile araştırmada kullanılması en uygun analiz yöntemi olarak görülmüştür.

4.1. Bulgular

Araştırmaya katılanların demografik bulgularına baktığımızda; cevaplayıcıların 190'ı bay, 70'i bayandır. Cevaplayıcıların yaş durumlarına göre dağılımlarına baktığımız zaman ise %36'sı 20-30 yaş arasında, %42'si 31-40 yaş arasında, %17'si 41-50 yaş arasında ve %3'ü ise 51 yaş ve üzerindedir. Örneklemin eğitim durumuna bakıldığında ise cevaplayıcıların % 24'ü ortaöğretim, % 31'i lise, % 38'i lisans ve % 7'si lisansüstü eğitim almıştır. Son olarak çalıştıkları kurum bilgileri incelendiğinde araştırmaya katılan 123 kişinin kamu sektörü çalışanı, 117 kişinin ise özel sektör çalışanı olduğu ve 20 kişinin de herhangi bir iş sahibi olmadığı görülmüştür.

Tablo 1. Demografik Veriler Tablosu

Cinsiyet		Çalıştığı Kurum	
Bay	190	Kamu Sektörü	123
Bayan	70	Özel Sektör	117
		Çalışmayan	20
Yaş		Eğitim	
20-30 yaş arası	95	Ortaöğretim	62
31-40 yaş arası	108	Lise	81
41-50 yaş arası	46	Lisans	99
51 yaş ve üzeri	9	Lisansüstü	18

Tablo 2'de anlık sonuçları önemseme/gelecekteki sonuçları önemseme ölçeğinin ifadeleri (değişkenleri) belirtilmiştir. Bu ifadelerin yanında, cevaplayıcıların ifadelerinin kendi kişilik yapılarına uyma durumunu 1-5 arası verdikleri puanlar ile

değerlendirmeleri istenmiştir. 1 puanı bu yargılara göre hareket etmediklerini, 5 puanı ise tam olarak bu yargılara uygun olduklarını göstermektedir. Ölçek hem anlık sonuçları önemseme hem de gelecekteki sonuçları önemseme ifadelerini kapsamaktadır. Bu kapsamda 4, 5, 9, 10, 11, 12 no'lu değişkenler anlık sonuçları önemsemeyi ölçmeye yönelik yargılar, 1, 2, 3, 6, 7, 8 no'lu değişkenler ise gelecekteki sonuçları önemsemeyi ölçmeye yönelik yargılardır.

Tablo 2. Anlık Sonuçları Önemseme/Gelecekteki Sonuçları Önemseme Ölçeği

No	İfadeler	Ort.	S.S.
1	Geleceğe yön veremeyeceğimi düşünür, daha kısa vadeli isteklerime göre davranırım. (Ç)	3,1050	1,4599
2	Neticeye yıllarca ulaşamayacak olsam bile belli bir davranışı göstermeye devam ederim.	3,1172	1,1723
3	Gelecekte elde edebileceğim sonuçlar için bugünkü mutluluğumdan ve refahımdan fedakârlık gösterebilirim.	3,2570	1,2240
4	Günlük yaşarım, gelecekte işler bir şekilde hallolacaktır. (Ç)	3,4241	1,2512
5	Davranışlarımı, kısa vadeli (günler ya da haftalar içinde meydana gelebilecek) sonuçlara göre şekillendiririm. (Ç)	3,1602	1,2020
6	Bir karar vermem ya da eyleme geçmem gerekiyorsa koşullarımın uygun olup olmadığını hesaba katarım.	3,6039	1,2279
7	Yıllarca kötü bir sonuçla karşılaşmayacak olsam bile olası kötü sonuçları hesaba katarım.	3,4314	1,2045
8	Çok önemli olmayan bir sonuca hemen ulaştıracak bir davranışı göstermek yerine ileride önemli bir sonuca ulaştıracak davranışı gösteririm.	3,3789	1,1951
9	İleride meydana gelebilecek sorun sinyallerini genellikle göz ardı ederim, çünkü meselenin çok ciddi boyutlara ulaşmadan çözümlenmiş olacağını düşünürüm. (Ç)	3,2597	1,2249
10	Bence gelecek için şimdiden özveride bulunmak gereksizdir, ilerideki neticelerle sonra da ilgilenebilirim. (Ç)	3,3230	1,3053
11	Yalnızca kısa vadeli meselelerimle ilgilenirim, çünkü gelecekte ortaya çıkabilecek sorunları bir şekilde halledebileceğimi düşünürüm. (Ç)	3,1946	1,2659
12	Uzun vadede sonuç verecek davranışları göstermektense, kısa vadede sonuçları belli olan davranışları göstermeyi tercih ederim. (Ç)	3,0465	1,3253

Anlık sonuçları önemseme/Gelecekteki sonuçları önemseme ölçeğinin anlık sonuçları önemsemeyi ölçmeye yönelik sorularına verilen puanlamalar ters çevrilmiştir. Böylece bütün soruların yönleri gelecekteki sonuçları önemsemeyi ölçmeye yönelik hale gelmiştir. Cevaplayıcılardan kişilik özelliğini ölçmeye yönelik yargıları 1-5 arasında puanlandırmaları istenmiştir. Aralıksal veri olarak tasarlanan bu ölçeğin içsel güvenilirliğini belli bir düzeyde gösteren alpha katsayısı 0.72 olarak tespit edilmiştir. Araştırmanın metodolojisi kısmında da belirtildiği üzere her bir anketin bu 12 ifade bazında 12 ile 60 puan arasında bir puanı olacaktır. Bu puanlamaların hepsi toplanıp, ortalaması alınmış (ortalama=39,04), bu ortalamanın altında kalan cevaplayıcılar anlık sonuçları önemseyen kişilik tipi (1), üstü ise gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik tipi (2) olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda, bireylerin kredi kullanma alışkanlıkları bu

iki gruba göre farklılık gösterip göstermediği yapılan Ki-kare bağımsızlık testi ile analiz edilmiş ve ilgili sonuçlar tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Ki-Kare Analizi Tablosu

Daha Önce Kredi Kullanıp Kullanılmadığı	Anlık Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Gelecek Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Ki-kare Analizi Sonuçları		H1 Hipotezi
	1,00	2,00	Pearson Ki-kare Değeri	19,843	
EVET	144	62	Serbestlik Derecesi	1	Kabul
HAYIR	20	34	Anlamlılık Düzeyi	0,000	
Yakın Zamanda Kredi Kullanma Niyeti	Anlık Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Gelecek Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Ki-kare Analizi Sonuçları		H2 Hipotezi
	1,00	2,00	Pearson Ki-kare Değeri	6,327	
EVET	70	26	Serbestlik Derecesi	1	Kabul
HAYIR	94	70	Anlamlılık Düzeyi	0,012	
Kredi Kullanma Amacı	Anlık Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Gelecek Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Ki-kare Analizi Sonuçları		H3 Hipotezi
	1,00	2,00	Pearson Ki-kare Değeri	7,571	
Günlük /Kısa Vadeli İhtiyaçlar	105	58	Serbestlik Derecesi	2	Kabul
Gayrimenkul vb. Uzun Vadeli Yatırımlar	12	2	Anlamlılık Düzeyi	0,023	
Her İkisi de	32	6			
Kredide Vade Tercihleri	Anlık Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Gelecek Sonuçları Önemseyen Kişilik Yapısı	Ki-kare Analizi Sonuçları		H4 Hipotezi
	1,00	2,00	Pearson Ki-kare Değeri	15,190	
1 yıl ve altı	49	41	Serbestlik Derecesi	1	Kabul
2 yıl ve üstü	98	28	Anlamlılık Düzeyi	0.010	

Tablo 3’den görüldüğü üzere araştırmaya katılan kişilerin daha önce bireysel kredi kullanıp kullanmama durumları ile Anlık Sonuçları Önemseme/Gelecekteki Sonuçları Önemseme kişilik yapıları arasında %95 güvenilirlik düzeyinde bir ilişki tespit edilmiştir. Buna göre ilgili kişilik yapılarındaki kişilerin daha önce kredi kullanıp kullanmama durumları farklılık göstermiştir. Anlık sonuçları önemseyen bir kişilik

yapısına sahip olanlar istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde, gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik yapısına sahip bireylere göre daha önce kredi kullandıklarını belirtmiştir. Bu kapsamda H1 hipotezi kabul edilmektedir ($p < 0.05$). Bir diğer hipotez olan H2 hipotezinin sorguladığı ise yakın zamanda bireysel kredi kullanmayı düşünenlerin ilgili kişilik tipi yönünden farklılık gösterip göstermediğidir ($p < 0.05$). Bulgulara göre bu hipotez de istatistiksel açıdan %95 güvenirlilikte kabul edilmektedir. Buna göre yakın zamanda bireysel kredi kullanmak isteyen bireyler daha çok anlık sonuçları önemseyen bireylerdir. H3 hipotezi ise kredi kullanan bireylerin, bu kredilerini gayrimenkule vb. uzun vadeli yatırımlara mı yoksa günlük/kısa vadeli ihtiyaçları için mi kullandıklarının ilgili kişilik yapısı ile ilişkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bulgulara göre anlık sonuçları önemseyen bireylerin daha çok günlük/kısa vadeli ihtiyaçları için kredi kullandıkları görülmektedir ($p < 0.05$). Son olarak H4 hipotezi ise bireylerin kredi vade tercihlerinin ilgili kişilik yapısına göre değişim gösterip göstermediğinin tespit edilmesine ilişkindir. Bulgulara göre gelecek sonuçlara önem veren bireyler daha çok 2 yıl ve altı vadeyi tercih etmekte iken, anlık sonuçlara önem veren bireyler ise daha uzun vadeleri tercih etmektedirler ($p < 0.05$).

5. SONUÇ

Bireysel kredi kullanma eğiliminin bütün dünya genelinde artması ile birlikte insanların kredi kullanma tercihleri ve amaçları akademik araştırmalara daha fazla konu olmuştur. Kredi kullanma tercihlerinin bireyler arasında farklılık gösterebileceği aşikârken, bu farklılıkların kişilik özelliklerinden mi yoksa demografik özelliklerinden mi kaynaklandığı araştırma konularının içinde önemli bir yer kaplamaktadır. Yabancı literatürde yapılan araştırmalar bireylerin kişilik özelliklerinin doğrudan kredi kullanma alışkanlıklarını veya tercihlerini anlamlı düzeylerde etkilemediği yönündedir. Ancak bu araştırmaya konu edilen gelecekteki sonuçları önemseme / anlık sonuçları önemseme kişilik yapısı ile kredi kullanma tercihleri üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. İlgili kişilik yapıları teorik olarak detaylı bir şekilde incelendiğinde, bu kişilik yapısının kredi kullanma tercihlerini etkileyebileceği söylenebilmektedir. Bu etkiyi tespit edebilmek için kurulan hipotezlerin sınanması ile elde edilen bulgularda anlık sonuçları önemseyen kişilik yapısına sahip bireyler, gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik yapısına sahip bireylere kıyasla geçmişte daha fazla kredi kullanmış ve yakın zamanda kredi kullanmayı düşünmektedirler. Bu sonuçların yanında kredi kullanma amaçları da bu kişilik yapısından etkilenmekte; gelecekteki sonuçları önemseyen kişiler daha çok gayrimenkul vb. uzun vadeli yatırımlar için kredi kullanmaktadırlar. Son olarak da vade tercihlerine baktığımızda anlık sonuçları önemseyen bireylerin daha çok uzun vadeli kredileri tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Bir durum tespiti niteliğinde olan bu çalışmanın bulgularından çıkartılabilecek genel sonuç şöyledir. Gelecekteki sonuçları önemseyen kişilik yapısına sahip bireylerin genel itibarı ile kredi kullanmaktan uzak durduğu, eğer kullanırsa da çoğunlukla gayrimenkul vb. ileriye yönelik yatırımlar için kredi kullandıkları ve vade yapısını da çok uzun tutmak istemedikleri görülmektedir. Anlık sonuçları önemseyen kişilik yapısına sahip bireylerin ise daha çok tatil, eğitim gibi günlük ihtiyaçlarını karşılamak için kredi kullandıkları ve çoğunlukla uzun vadeyi tercih ettikleri tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Autio, M., T. A. Wilska, R. Kaartinen and J. Lähteenmaa (2009), “The Use Of Small Instant Loans Among Young Adults – A Gateway To A Consumer Insolvency?”, *International Journal of Consumer Studies*, No. 33, pp. 407–415.
- Baumeister, R. F. (2002), “Yielding To Temptation: Self-Control Failure, Impulsive Purchasing, And Consumer Behavior”, *Journal of Consumer Research*, No. 28, pp. 670-676.
- Boddington, L. and S. Kemp (1999), “Student Debt, Attitudes Toward Debt, Impulsive Buying, And Financial Management”, *New Zealand Journal of Psychology*, No. 28(2), pp. 89-93.
- Davies, E. And S. E. G. Lea (1995), “Student Attitudes To Student Debt”, *Journal of Economic Psychology*, No. 16, pp. 663-679.
- Henry, R. A., J. Weber and D. Yarbrough (2001), “Money Management Practices Of College Students”, *College Student Journal*, No. 35, pp. 244-249.
- Joireman, J., T. P. Lasane, J. Bennett, D. Richards and S. Solaimani (2001), “Integrating Social Value Orientation And The Consideration Of Future Consequences Within The Extended Norm Activation Model Of Proenvironmental Behaviour”, *British Journal of Social Psychology*, No. 40, pp. 133–155.
- Joireman, J., Sprott, D. And E. Spangenberg (2005). “Fiscal Responsibility And The Consideration of Future Consequences”, *Personality and Individual Differences*, No. 39, pp. 1159–1168.
- Joireman, J., J. Kees and D. Sprott (2010), “Concern with Immediate Consequences Magnifies the Impact of Compulsive Buying Tendencies on College Students’ Credit Card Debt”, *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 44, No. 1, pp. 155-178.
- Kamleitner, B. and E. Kirchler (2006a), “Consumer Credit Use: A Process Model And Literature Review”, *Revue Européenne De Psychologie Appliquée*, No. 57, pp. 267-283.
- Kamleitner, B. and E. Kirc (2006b), “Personal Loan Users’ Mental Integration Of Payment And Consumption”, *Market Lett* No. 17, pp. 281–294.
- Kirchler, E., E. Hoelzl and B. Kamleitner (2008), “Spending And Credit Use In The Private Household”, *The Journal of Socio-Economics* No. 37, pp. 519–532.
- Li, S., W. Shiue and M. Huang (2006), “The Evaluation Of Consumer Loans Using Support Vector Machines” *Expert Systems with Applications* No. 30, pp. 772–78.
- Livingstone, S. M., P. K. Lunt (1992), “Predicting Personal Debt And Debt Repayment: Psychological, Social, And Economic Determinants”, *Journal of Economic Psychology*, No. 13, pp. 111-134.
- Norvilitis, J. M., M. M. Merwin, T. M. Osberg, P. V. Roehling, P. Young, M. M. Kamas (2006), “Personality Factors, Money Attitudes, Financial Knowledge

- And Credit-Card Debt in College Student”, *Journal of Applied Social Psychology*, No. 36, 6, pp. 1395–1413.
- Nyhus, E. (1996), “The Vsb-Center Savings Project: Data Collection Methods, Questionnaires And Sampling Procedures”, *Progress Report*. No. 42. VSB-Center Savings Project. Tilburg: Center, Tilburg University.
- Orbell, S., M. Perugini and T. Rakow (2004), “Individual Differences in Sensitivity to Health Communications: Consideration of Future Consequences”, *Health Psychology*, Vol. 23, No. 4, pp. 388–396.
- Petrocelli, J. V. (2003), “Factor Validation of The Consideration of Future Consequences Scale: Evidence For A Short Version”, *The Journal of Social Psychology*, No. 143, pp. 405–413.
- Prelec, D., G. Loewenstein (1998), “The Red And The Black: Mental Accounting of Savings And Debt”, *Marketing Science*, Vol. 17, No. 1, pp. 4-28.
- Ranyard, R., L. Hinley, J. Williamson and S. Mchugh (2006), “The Role of Mental Accounting In Consumer Credit Decision Processes” *Journal of Economic Psychology* No. 27, pp. 571–588.
- Roberts, J. A. and E. Jones (2001), “Money Attitudes, Credit Card Use And Compulsive Buying Among American College Students”, *The Journal of Consumer Affairs*, Vol. 35, No. 21, pp. 213-240.
- Strathman, A., F. Gleicher, D. S. Boninger and C. S. Edwards (1994), “The Consideration Of Future Consequences: Weighing Immediate And Distant Outcomes of Behavior”, *Journal of Personality and Social Psychology*, No. 66, pp. 742–752.
- Toepoel, V. (2010), “Is Consideration Of Future Consequences A Changeable Construct?”, *Personality and Individual Differences*, No. 48, pp. 951–956.
- Wonder, N., W. Wilhelm and D. Fewings(2008), “The Financial Rationality of Consumer Loan Choices: Revealed Preferences Concerning Interest Rates, Down Payments, Contract Length, and Rebates” *The Journal Of Consumer Affairs*, No. 42(2), pp. 243-270.
- Zimbardo, P. G., K. A. Keough and J. N. Boyd (1997), “Present Time Perspective As A Predictor of Risky Driving”, *Personality and Individual Differences*, No. 23, pp. 1007–1023.